

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

معاونت آموزش

اداره امتحانات کتبی

بسمه تعالی

امتحانات تجدیدی - شهریور ۱۳۸۹

پاسخنامه

پایه :	۴	موضوع :	اصول ۱
تاریخ :	۸۹/۶/۲۳	ساعت :	۱۰/۳۰

نام کتاب: الموجز، از «المقصد الخامس» تا آخر کتاب

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

۱. طبق نظر مصنف، کدام گزینه صحیح است؟ ج ۱۳۸ (ع: ۱: ۲)
 - ا. فقط تجرّی حرام است ☐
 - ب. فقط متجرّی به حرام است ☐
 - ج. هیچ‌یک از تجرّی و متجرّی به حرام نیست ☒
 - د. هر یک از تجرّی و متجرّی به حرام هستند ☐
۲. إذا كان الحكم مترتباً على الواقع بلا مدخلة للعلم فيه فالقطع ب ۱۳۹
 - ا. غیر معذّر عند الخطأ ☐
 - ب. طریق ☒
 - ج. حجة بجعل الشارع ☐
 - د. مأخوذ فی الموضوع ☐
۳. طبق نظر مصنف، حدیث رفع دلالت بر رفع می‌کند. ج ۱۸۲ (ع: ۱: ۲)
 - ا. تشریحی در شبهه موضوعیه فقط ☐
 - ب. تکوینی ☐
 - ج. تشریحی در شبهه موضوعیه و حکمیه ☒
 - د. خود شک (نه آثارش) ☐
۴. کدام گزینه درباره اجماع محصل صحیح نیست؟ ج ۱۷۱
 - ا. یكون حجة اجمالاً عند الأصوليين ☐
 - ب. يعدّ من مصادر التشريع عند أهل السنة ☐
 - ج. لا يكون حجة إلا إذا كان مدرکياً ☒
 - د. يكون كاشفاً عن الحجة الشرعية ☐

تشریحی:

۱. برای هر کدام از اقسام مذکوره حکومت، مثالی بنویسید. ۲۲۳ (ع: ۲: ۳)
 - ا. التصرف فی عقد الوضع بتضییقه:
 - ج. لا شکّ لکثیر الشک که در موضع احکام شک تصرف می‌کند.
 - ب. التصرف فی متعلّق عقد الحمل بتوسیعه:
 - ج. إذا قال: ثوب المصلی یلزم أن یكون طاهراً وقال: کلّ شیء طاهر حتّی تعلم أنّه قدر فقد وسّع متعلّق الحكم إلى الطهارة الثابتة حتّی بالأصل.

۲. منشأ شبهه حکمیة تحریمیة چه اموری است؟ ب. در هریک از این امور هنگامی که شک در اصل تکلیف باشد چه اصلی جاری می‌شود؟ اقوال مختلف را بنویسید. ۱۹۳-۱۸۰
 ۱. فقدان نصّ - اصولیین: برائت. اخباریین: احتیاط.
 ۲. اجمال نصّ - اصولیین: برائت. اخباریین: احتیاط.
 ۳. تعارض نصّین - مصنف: برائت (قول دیگری در کتاب ذکر نشده)
 ۴. خلط امور خارجیه - برائت (الظاهر عدم الخلاف).

- * روی عبد الرحمن بن حجاج ... قلت: إنّ بعض أصحابنا سألني عن رجلين أصابا صيداً وهما محرمان، الجزاء بينهما أو على كلّ واحد منهما جزاء؟ فلم أدر فقال(ع): «إذا أصبتم مثل هذا فلم تدرؤا فعليكم بالاحتياط حتّی تسألوا عنه فتعلموا». ۱۸۸
۳. ا. اخباریین روایت فوق را دلیل بر چه امری می‌دانند؟ ب. پاسخ مصنف را بنویسید.
 - ا. وجوب الاحتیاط (فی الشبهة التحريمية لأجل فقدان النصّ) عند الشک فی أصل التکلیف.
 - ب. إنّ هذه الرواية ناظرة إلى الاحتیاط قبل الفحص وهي خارجة عن مورد الکلام.

* يشترط في الاستصحاب فعلية الشك فلا يفيد الشك التقديرى. ٢١١

٤. أ. آیا هنگامی که شک تقدیری است، استصحاب جاری می شود؟ ب. در قالب مثال بیان کنید.

أ. استصحاب جاری نمی شود.

ب. لو تیقن الحدث من دون أن يشك ثم غفل وصلى ثم التفت بعدها فشك في طهارته من حدثه السابق فلا يجرى الاستصحاب ولأجل عدم جريانه يحكم بصحة الصلاة أخذاً بقاعدة الفراغ (لاحتمال أنه توضأ قبل الصلوة وهذا المقدار من الاحتمال كاف لجريان قاعدة الفراغ ولكن يجب عليه التوضؤ بالنسبة إلى سائر الصلوات).

٥. أ. استدلال قدما بر حجيت استصحاب از طريق بناء عقلا را بنویسید. ب. اشکالات مصنف بر این استدلال را بنویسید. ٢٠٩

أ. بناء العقلاء يكون على العمل على وفق الحالة السابقة ولم يثبت الردع من جانب الشارع.

ب. ١. عدم كلية هذا البناء (أى إن العقلاء لا يعملون في الأمور الخطيرة على وفق الاستصحاب وإن أفاد الظن). ٢. يكفي في الردع ما دلّ من الكتاب والسنة عن النهي عن اتباع غير العلم.

٦. برای هریک از اصطلاحات زیر مثال بزنید. ١٩٧-١٩٦

أ. تخییر استمراری: ج. مثلاً حکم نماز جمعه مردّد بین وجوب و حرمت باشد و مکلف هفته اول انجام دهد و هفته دوم ترک کند و به

عبارتی هر هفته مخیر باشد که انجام دهد یا ترک کند.

ب. شبهه محصوره: ج. مثلاً حرام مردّد بین دو امر باشد یا مثلاً نجس مردّد بین إنائین باشد.

* إذا دلّ الدليل على حرمة الشيء وكان مقتضى إطلاق الدليل حرمة مطلقاً وإن كانت غير محصورة استدلال القوم على وجود دليل يقدم على الإطلاق بوجوه نذكر بعضها: ٢٠١

٧. دو دلیلی را که مصنف از اصولیین نقل کرده، بنویسید.

١. إن الموافقة القطعية في الشبهة غير المحصورة أمر موجب للعسر والحرّج ومعه لا يكون التكليف فعلياً (فيجوز ارتكاب الأطراف جميعها أو بعضها)

٢. الروايات (المورثة لليقين بعدم وجوب الموافقة القطعية المحمولة على الشبهة غير المحصورة كالروايات الواردة حول الجبن وأخذ جوايز الظالم وغيرها).

٨. «عرف و سیره» را تعریف کنید. ب. کدام یک از احکام خمس و با چه شرایطی از «عرف» استنباط می شود؟ ١٥٠

أ. العرف عبارة عن كلّ ما اعتاده الناس وساروا عليه من فعل شاع بينهم أو قول تعارفوا عليه.

ب. استكشاف الجواز (تكليفاً أو وضعاً) بشرطين: أن لا يصادم النصّ الشرعى وأن تكون متصلة بعصر المعصوم.

٩. أ. «امتنال اجمالی غیر مستلزم تکرار در تعبّدیات» را در ضمن مثالی توضیح دهید. ب. آیا امتثال اجمالی در این صورت مذکور، در

جایی که مکلف متمکن از امتثال تفصیلی است، مکفی است؟ چرا؟ ١٤٤

أ. مثل دوران بین غسل جنابت و مسّ میت که مکلف یک غسل به نیت امتثال امر واقعی انجام دهد.

ب. بله؛ زیرا صحت در عبادات متوقّف بر «اتیان فعل بخاطر امر خدا» است و فرض این است که همین گونه اتیان کرده است.